

*Egy nép történelme erkölcsi
vagyon, amit minden hű fia
gyarapítani törekszik.
(Padányi Viktor)*

Rejtélyes magyar múlt

A finnugor elmélet

LÁTÓHEGYI KILÁTÓ 35. szám

Előszó

(amiért laikusként bátorkodom a témával foglalkozni)

Kedvenc időtöltéseim egyike a magyar őstörténet, a magyar nyelv eredetéről szóló olvasmányok böngészése. Nem lévén sem történész, sem nyelvész, tájékozottságom arra természetesen nem elég, hogy tudományosan foglalkozzam a témával, de arra talán igen, hogy kérdéseket és dilemmákat fogalmazzak meg, eltérő nézeteket összegezzek és állítsak szembe. Ezek esetleg érdekesek lehetnek a hozzám hasonló amatőr érdeklődők számára, akiknek nincs idejük elmélyedni múltunk rejtelseiben.

Van egy másik ok is, ami arra késztet, hogy közreadjam ezeket az összeállításokat. Miközben a magyar őstörténetnek és a magyar nyelv eredetének jelentős, az uralkodó elméletekkel szembenálló irodalma van, az oktatás keretében és a tudományos fórumokon nincs lehetőség ezek megismerésére. A hivatalos, akadémiai történészek és nyelvészek többsége ugyanis – uralva az intézményeket és pozíciókat – többnyire arrogánsan és gögösen, az érdemi vitát visszautasítva eleve délibábkergető, nemzeti kicsinységünket kompenzálni igyekvő dilettáns szubkultúrának bélyegzik meg az övéikkel nem egyező nézeteket.

És még egy megjegyzés: mivel viszonylag jól ismerem szakmámban, a közgazdaságtanban születő egyes elméletek és nézetek hátterét, megalapozottságát és értékét, a szubjektív és a verifikálás súlyát, ennek alapján bátorkodom belekontárkodni más társadalomtudományi területek belügyeibe is.

*... fakó minden teória,
s a lét aranyló fája zöld.
(Goethe, Faust)*

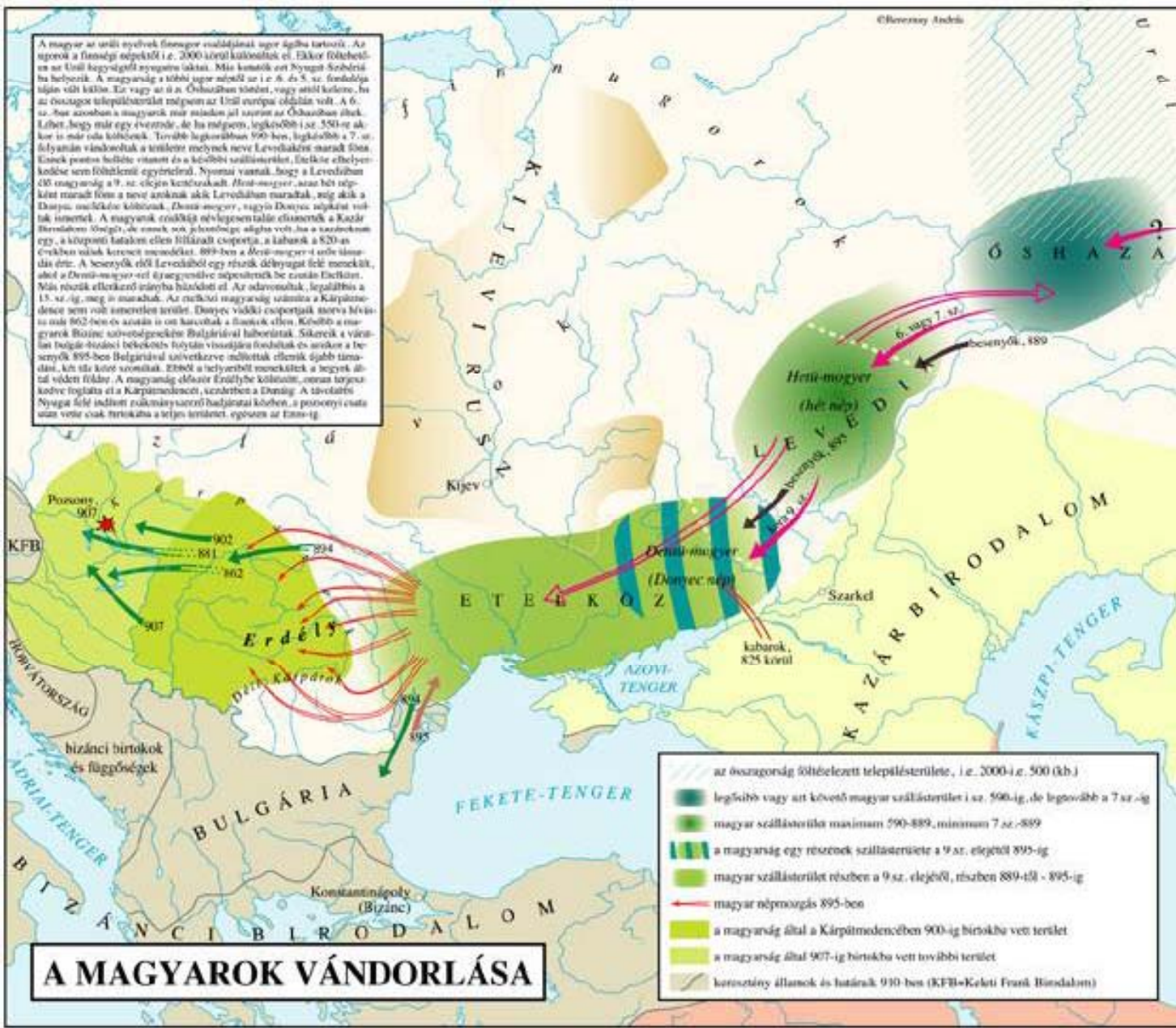
A finnugor elmélet

*„A magyarság őstörténete”
(szerk. Ligeti Lajos) alapján*

Népvándorlás 430 éven át → félénk erdőlakókból harcias törökök

- a finnugor őshaza az Ural előterében volt
- Kr.e. 2000 körül az obi ugorok és a magyarok ősei kiszakadtak a finnugor közösségből és átvándoroltak az Urál keleti vidékeire
- Kr.u. 461-465 között belső-ázsiai lökések kimozdítják nyugat-szibériai lakóhelyükről az onogurokat és más török népeket, akik magukkal sodorják a magyarokat, és e népek a Kaukázus előterébe vándorolnak
- a magyarok az onogurok, majd az azokat legyőző kazárok fennhatósága alatt élnek, idővel tovább vándorolnak Lebédiába, majd Etelközbe
- a magyarság e vándorlás alatt vált erdőlakó, vadászó-halászó finnugor népből lovas-nomád törökös néppé *(a Wikipédia szerint már a vándorlást megelőzően állattartó-lótenyésztő nép volt!)*
- a világ azért nevez minket hungarus, ungar, ungr, vengr néven, mert az onogur (= tíz törzs) török nép kötelékében éltünk
 - *(Megjegyzem, hogy arra nincs elegendő történelmi bizonyíték vagy utalás, hogy az onogurokkal együtt élő magyarokat „magyarnak” hívták volna; a Kárpát-medencében a 896-os Honfoglalás előtti avar időkből viszont már vannak „ungar”, „uenger”, „uherské” elnevezések, illetve ilyen néven is neveztek a nyugatiak és a morvák az ott lakó népet, ami azt bizonyítja, hogy már 896 előtt is jártak ott onogur törzsek, vagy pedig a késő-avarok is onogurok voltak - kettős honfoglalás. K.K.)*
- Etelközben hét törzs és a kabarok megkötik a Vérszerződést és önállósodván 896-ban elfoglalják a Kárpát-medencét

A magyar az utolsó nyolc évszázad eladalmának nagy átlalja tartozik. Az utolsó a fahasági népektől (i.e. 2000 körül) különültek el. Ekkor főlebeben az Utál hegységig nyugatra látkák. Más katonák az Nyugat-Székelyd a helyeték. A magyarság a többi utóp néptől az i.e. 6. és 5. sz. fordulóján táján vlt külön. Ez vagy az ó. Ósházában történt, vagy attól kelete. Itt az őshazogor településtől mélyem az Utál európa oldán volt. A 6. sz. sz. árabokban a magyarok már minden út szarom az Ósházában éltek. Léhet, hogy már egy évszázad, de ha mélyem, legkésőbb i.sz. 550-ig akkor is már ottá költöztek. Tovább legelősebben 900-ban, legelősebb a 7. sz. folyamán vándoroltak a keltent nélynek neve Levélaláig maradt éltak. Ennek pontos helyét vitatják és a legelősebb szállásterület. Ittükre a helyen költözés sem főlélelenti egyértelmű. Nyomat vannak, hogy a Levélalában 600 magyarság a 9. sz. elején keltentérek. Hét-magyar, azaz hét népként maradt fém a neve azoknak akik Levélalában maradtak, még akik a Dnyepri medellébe költöztek. Dnyepri-magyar, vagyis Dnyepri népként voltak ismertek. A magyarok erdőkig nélyesen talán elismerték a Kazár Birodalomtól (600), de ennek sok jelemléke alig volt, ha a szarokban egy, a központi latalak ellen álltál csoportja, a labasok a 820-as években vltak keresztényen. 899-ben a Hét-magyar-t utál ismálák éltak. A Szecsyk elől Levélalában egy részük délyugat felé menekült, ahol a Dnyepri-magyar-vel őshazogorral nélyesen be szarom Északon. Más részük ellenek Erdélybe húzódtak el. Az odavonultak, legelősebb a 15. sz. sz. ig. meg is maradtak. Az erdélyi magyarság száma a Kárpátmedence nem volt ismeretlen terület. Dnyepri vidéki csoportok neve hán az is már 902-ben és azután is ott karcóztak a fiasok ellen. Később a magyarok Bizánc szövetségére Bulgáriával háborúztak. Sikereik a vándorlás Bulgária felé beköltözés hán az is visszatér foshlák és azután a Szecsyk 895-ben Bulgáriával szövetségbe álltálak ellenük újabb támadást, két tá közt szorították. Ebből a helyzetből menekültek a hegyek által védett földet. A magyarság először Erdélybe költözött, onnan legelősebb költözött a Kárpátmedence szarokban a Dnyepri. A támadást Nyugra felé indított rakomány szarom hadjárata közben, a poszonyi csata után vltak csak tértek a teljes területet, egészen az Északi-ig.

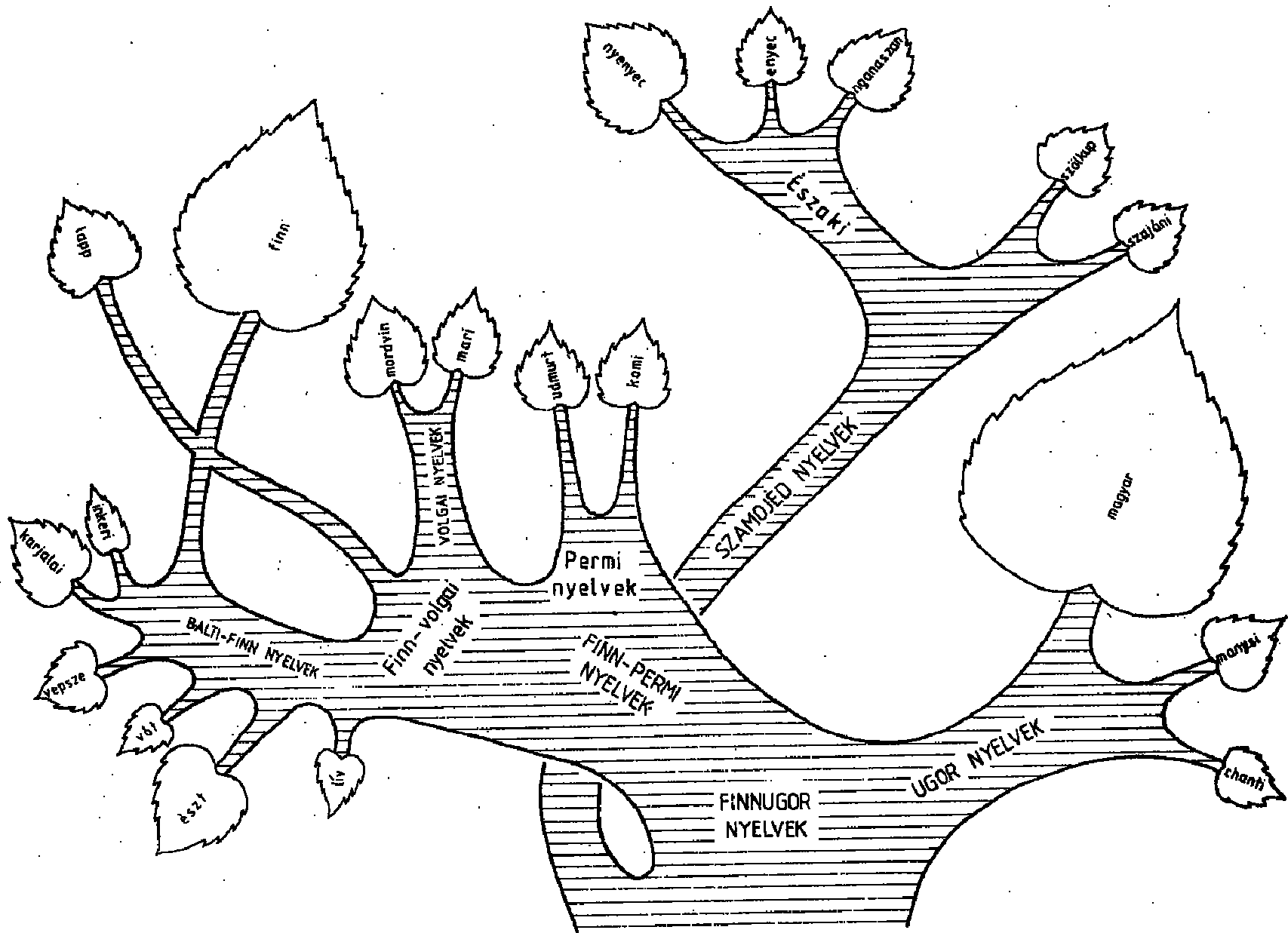
- az őshazogor földbelezett településtérlete, i.e. 2000 i.e. 500 (kb.)
- legelősebb vagy ut követő magyar szállásterület i.e. 500-ig, de legelősebb a 7 sz.-ig
- magyar szállásterület maximum 590-889, minimum 7 sz.-889
- a magyarság egy részének szállásterüete a 9 sz. elejétől 895-ig
- magyar szállásterület részben a 9 sz. elejétől, részben 889-től - 895-ig
- magyar néprmozgás 895-ben
- a magyarság által a Kárpátmedencében 900-ig birtokba vett terület
- a magyarság által 907-ig birtokba vett további terület
- keresztény államok és határok 930-ban (KFB=Keleti Frank Birodalom)

A MAGYAROK VÁNDORLÁSA

A nyelv a bizonyíték

- a honfoglaláskori magyar nép vitathatatlanul törökös jellegű volt
- eredetében azonban finnugor, s erre nyelvünk szerkezete és szókincsének egyötöde a minden kétséget kizáró bizonyíték
- szavaink eredete: finnugor 21%, szláv 20%, török 9,5%, német 11%, latin és görög 6%, újlatin 2,5%, egyéb 1%, bizonytalan 30% (*Kenesei*)
- a 21% kevésnek tűnik, de fontosabb ennél, hogy mindennapi beszédünkben és nagy költőinknél, íróinknál a finnugor, ugor-magyar eredetű szavaink aránya 90% körül mozog (*Bárczi*)
- török és iráni eredetű szavaink bizonyítják, hogy 430 évig török népekkel éltünk együtt és iráni hatás is ért bennünket
- a nyelvben végbement változások és a jövevényszavak eredete és kora alapján e vándorút menete és lefolyása jól felvázolható
- a nyelvcsere lehetősége kizárt: irreális az a feltételezés (*Zichy Istváné*), hogy a magyarság török eredetű nép, s az Urál-menti finnugor törzsekkel történt érintkezés és összeolvadás eredményeként vált finnugor nyelvűvé (ugyanis egy számbeli fölényben lévő, magas kultúrájú lovasnép nem veszi át a primitív erdőlakó népek nyelvét)
- a „magyar” népnév az obi-ugor manyszi nép nevéből származik

A finnugor elmélet megalapítói

- a XVIII. szd-ban Magyarországon még egyértelműen a török népekkel és a hunokkal való rokonságot vallották
- a finn nyelvvel való hasonlóság gondolata német nyelvészekről származik (**Martin Vogel, A.L. Schlözer**)
- **Sajnovics János** (1733-1785) jezsuita pap, csillagász
 - az 1769-es napfogyatkozást a Lappföldön figyelte meg, s egyúttal összehasonlításokat végzett a lapp és a magyar nyelv között
- **Gyarmathi Sámuel** (1751-1830) orvos
 - 1799-ben Göttingában Schlözer hatására írja meg a magyar és a finn nyelvek közötti rokonságról szóló művét
- **Hunfalvy Pál** (1810-1891) szepesi szász, eredeti nevén Hunsdorfer
- **Joseph Budenz** (1836-1892) 20 éves koráig magyar szót nem is hallott*
 - Hunfalvy pártfogásával 25 éves korában tagja az MTA-nak, 32 évesen egyetemi tanár a budapesti egyetemen
- **Reguly Antal** (1819-1858) „Észak Körösi Csomája”
- finnek, észtek: **Wiedemann, Castrén**

*Ennek ellenére Budenzet igen komoly tudósnak és nagy magyar hazafinak tartották, Hunfalvyval együtt.

Budenz, József

A XIX. századi ugor-török háború

Az 1870-es, 80-as években szinte páratlan vita zajlott le a magyarok eredete, illetve a magyar nép finnugor vagy török-tatár rokonsága körül

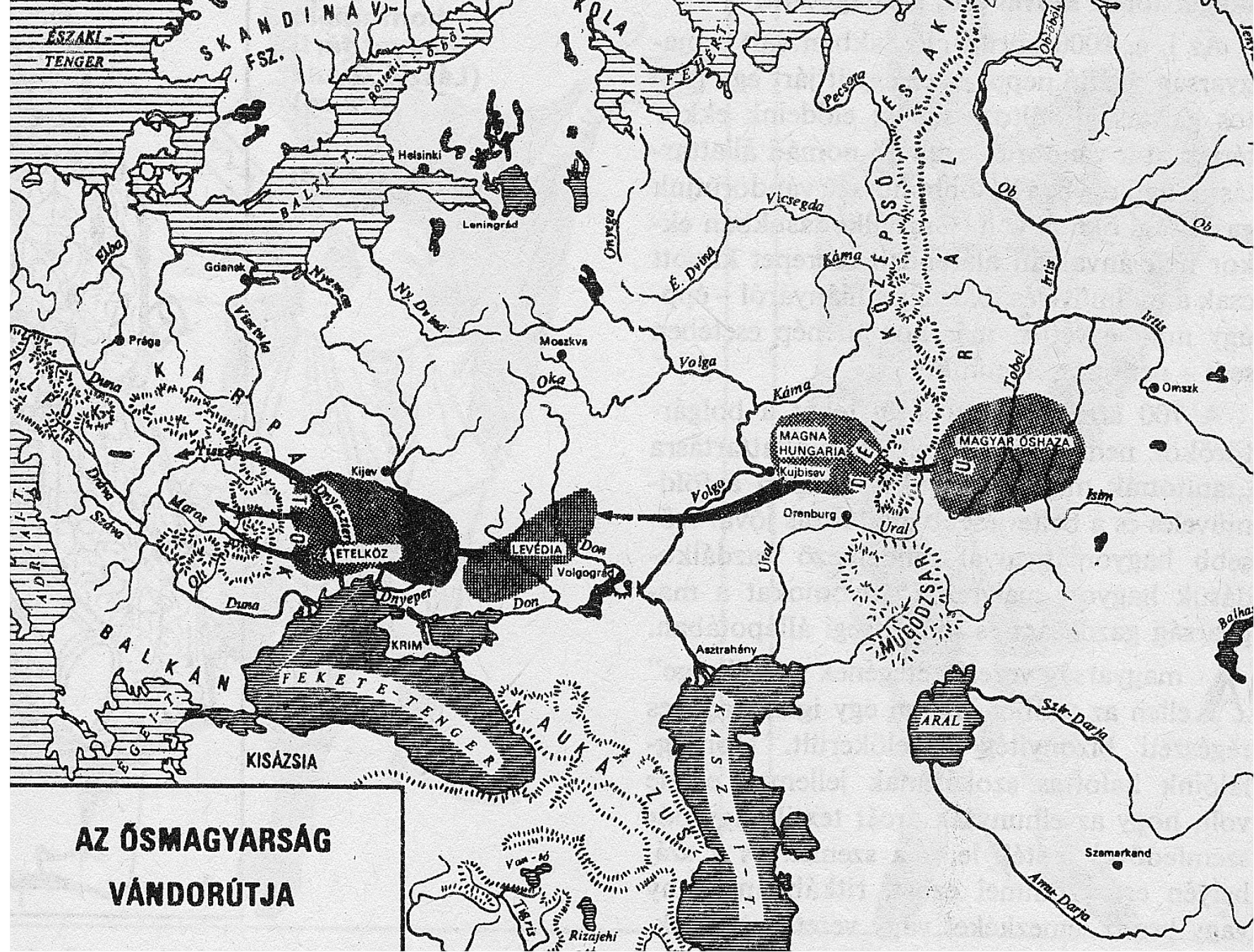
- finnugristák:
 - Hunfalvy Pál
 - Budenz József
 - Török Aurél
 - Bugát Pál
 - Marczali Henrik
 - Szinnyey József
 - Munkácsi Bernát
- török-származás pártiak:
 - élükön Vámbéry Ármin (1832-1913) állt
 - továbbiak:
 - Thúry József
 - Podzer Károly
 - és a teljes hazai közvélemény

A XX. szd-ban a küzdelem megismétlődött

- finnugristák, ill. a finnugor oldalon állók:
 - Zsirai Miklós
 - Hajdú Péter (Uráli népek)
 - Fodor István (Verecke híres útján)
 - Kristó Gyula
 - Róna-Tas András
 - Komoróczy Géza (Sumer és magyar)
 - Rédei Károly
 - Bartha Antal (A IX-X. századi magyar társadalom)
 - Engel Pál
- török-származás pártiak:
 - László Gyula
 - Bakay Kornél
 - Kiszely István
 - Sára Péter
- a mezopotámiai-sumér eredet hirdetői:
 - Nagy Géza (1855-1915)
 - Fiók Károly (1857-1915)
 - Varga Zsigmond (1886-1956)
 - Götz László (1934-1992)
 - Padányi Viktor (1906-1963)
 - Bobula Ida (1900-1981)
 - Badinyi Jós Ferenc (1909-2007)
(Badinyi Jós és Bobula Ida művei nem tekinthetők tudományos jellegűnek)

**AZ ÓSMAGYARSÁG
VÁNDORÚTJA**

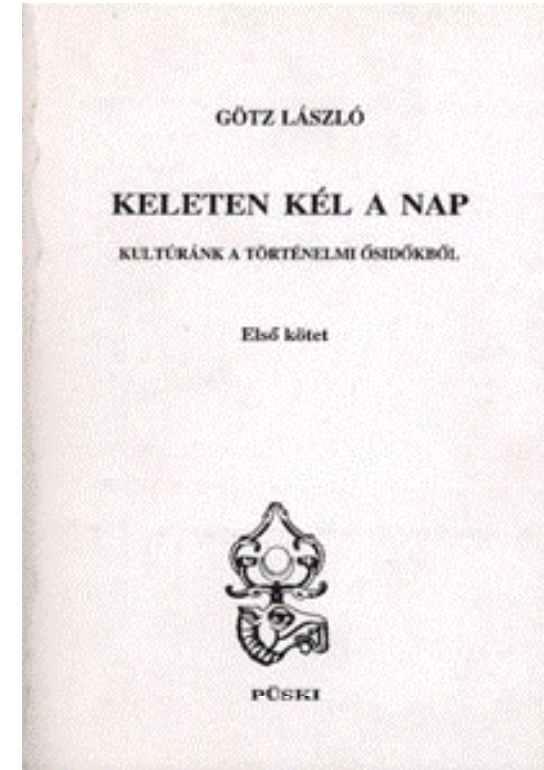
Kritika

Padányi

Götz László: *Keleten kél a nap I-II.*
Kiszely István: *A magyarság őstörténete I-II.**
László Gyula: *Múltunkról utódainknak I-II.* és
Padányi Viktor: *Dentu-Magyarica* c. műve alapján

*A korábbi érvek és viták jó összefoglalását adja Kiszely István könyve, ezért nem megyek vissza az eredeti forrásokig.

Nyelvészeti kritika

- a finnugor nyelvek közötti hasonlóság kétségtelen, de ez nem olyan mértékű és jellegű, hogy ebből közös finnugor nyelvcsaládra és közös őshazára lehetne következtetni
- a finnugor mondattan és nyelvtan nem annyira egységes, amilyenek a finnugristák állítják
- az egyes finnugor nyelvek szókészletének legnagyobb része, amely „ismeretlen”, semmilyen rokonságban nem áll egymással
- a kritikus olvasó gyanakodva fogadja, és tendenciózus beállítást lát abban, hogy a magyar nyelv ilyen nagy mértékben idegen eredetű szavakból áll; mi a bizonyíték arra, hogy ez nem fordítva történt; hogy nem a szóbanforgó népek vették át e szavakat a magyarból?
- őseinket manipulatív szándékkal „vándoroltatták át” az Urál nyugati oldaláról a keletre; csak hogy megmagyarázható legyen a rokonság az obi ugorokkal
- a finnugor ősnyelv és őshaza valószínűtlen feltételezés; ami valószínűbb: a nyelvrokonság úgy alakult ki, hogy ezek az elszórtan élő kis népek egy nagyobb nép kulturális-nyelvi befolyása alá kerültek, és ez a nép és nyelv a magyar volt
- a szétszórtan élő finn-uráli népekre rátelepült egy nagy nép, a magyar, s ennek nyelvéből alakult ki az egymásközt használatos összekötő nyelv

Nyelvészeti kritika (folyt.)

- más-más nyelvű, egymás közelében élő népek között kialakulhat egy közös **közlekedő, összekötő** nyelv és ez az, ami mindegyikükben közös
- a kis finn-uráli népek hatásunkra átvették a magyar nyelv egy részét (a szókincs közös 21%-át és a nyelvtani sajátosságok egy részét)
- a nyelvi hasonlóság megmagyarázható egy erős és hosszan tartó külső hatással is; konkrétan: a szumír kultúra Kr.e. 3600-tól 2000-ig tartó, tehát 1600 éves, az egész európai térséget és Nyugat- és Közép-Ázsiát érő kisugárzásával*
- ezt a hatást régészeti leletek meggyőzően bizonyítják (Götz érvelését László Gyula nagyon figyelemre méltónak tartja)
- a magyar szókincs közel egyharmada bizonytalan, vagy „ismeretlen” eredetű, miközben ezek (Bárczi által is elismerten) legősibb eredetű szavaink körébe tartoznak; ez az a rész, amit a finn-uráli rokon népek nem vettek át a magyarból
- „magyar” népnévünkre az akadémiai változat nem ad kielégítő magyarázatot (a manysi-ból való származtatás nem meggyőző), s ilyen földrajzi nevek sem az „őshazában”, sem a „vándorúton” nem találhatóak

* Ezt a kérdést a nyelvünkről szóló összeállításban fogom részletesen tárgyalni

Azonos nyelv - eltérő kultúra?

- nincs közös finnugor népzene, zenei hagyomány, nincs közös mondavilág
- a kultúrantropológiai jegyek (népzene, néprajz, mítoszok, mondák) nem finnugor, hanem török származásra utálnak
- a magyar nép tudatában az Attilától és a húnoktól való származás él
- a magyar népdal és népköltészet, a mitológia, népünk tudata kultúránkat egyértelműen a szkíta-török hagyományokhoz köti

- Sára Péter: A magyar nyelv eredetéről másképpen (magyar-török szavak, szókapcsolatok):
 - török kapcsolatú szavaink száma nem 300, hanem közel 2000
 - nem jövevényszavak, hanem nyelvünk alaprétegéhez tartoznak
 - a magyar-török nyelvi rokonság közelebbi, mint külön-külön, a saját nyelvcsaládokon belüli rokonság

A régészet sem támasztja alá az uráli őshaza és ősnyelv elméletét

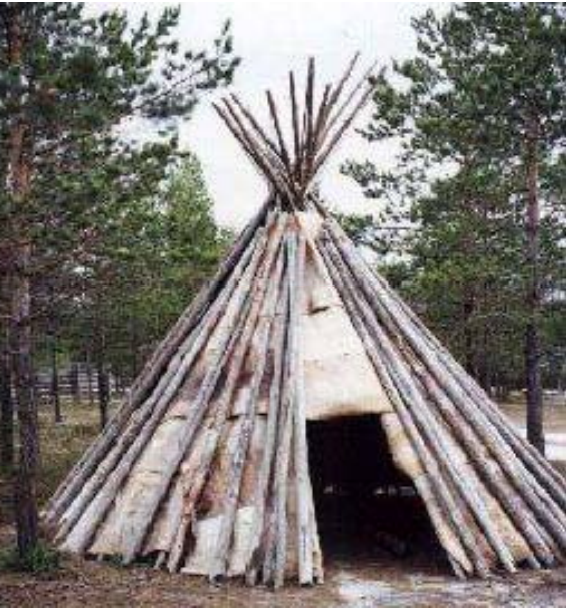
- legközelebbi nyelvrokonaink, az obi-ugor manyszik és chantik (vogulok és osztjások) antropológiailag mongol jellegűek, tehát korábban nem lehetünk azonos nép
- a kőkorszakban, amikor a feltételezett uráli ősnyelvet teszik, a régészet a lakható területek egyenletes és ritka benépesültségét mutatja ki, nem voltak csomósodások, tehát nem voltak őshazák, nem volt szétrajzás
- a halászó vadászó, néhány családból álló kisebb telepek egymástól több kilométerre, szétszórta éltek
- a magyar nép nem a finn-uráli ősnépből való leválással, hanem többféle elem **ötvöződéséből** alakult ki; nem „érintkeztünk” bizonyos népekkel, hanem e népek ötvözetében született meg a magyarság
- a késői avar leletanyag (amely mögött már bizonyítottan a magyar nép áll) három nagyobb csoportra oszlik: ázsiai, talán Volga-menti és talán kaukázusi származására
 - mivel pedig a honfoglalás előtti és honfoglalás-kori temetők emberanyaga nem különbözik egymástól – lásd a kettős honfoglalás elméletét – a fenti megállapítás a honfoglaló magyarokra is vonatkozik

bálványházikó

A mezopotámiai- sumér eredet hirdetői

• Az andronovói kultúra elmélete:

- a szumér kultúra i.e. 3600-tól 2000-ig, 1600 éven át tartó kisugárzása, a gazdasági-kereskedelmi kapcsolatok és a mezopotámiai földművesek folyamatos emigrációja eredményeképpen
- i.e. 1800/1700-tól a Volga és Altáj között egységes műveltség alakult ki
- az andronovói kultúra areálisan kiegyenlített közlekedő nyelvéből származik az ősi magyar nyelv
- az elmélet hazai kidolgozói:
 - Nagy Géza (1855-1915)
 - Fiók Károly (1857-1915)
 - Götz László (1934-1992)

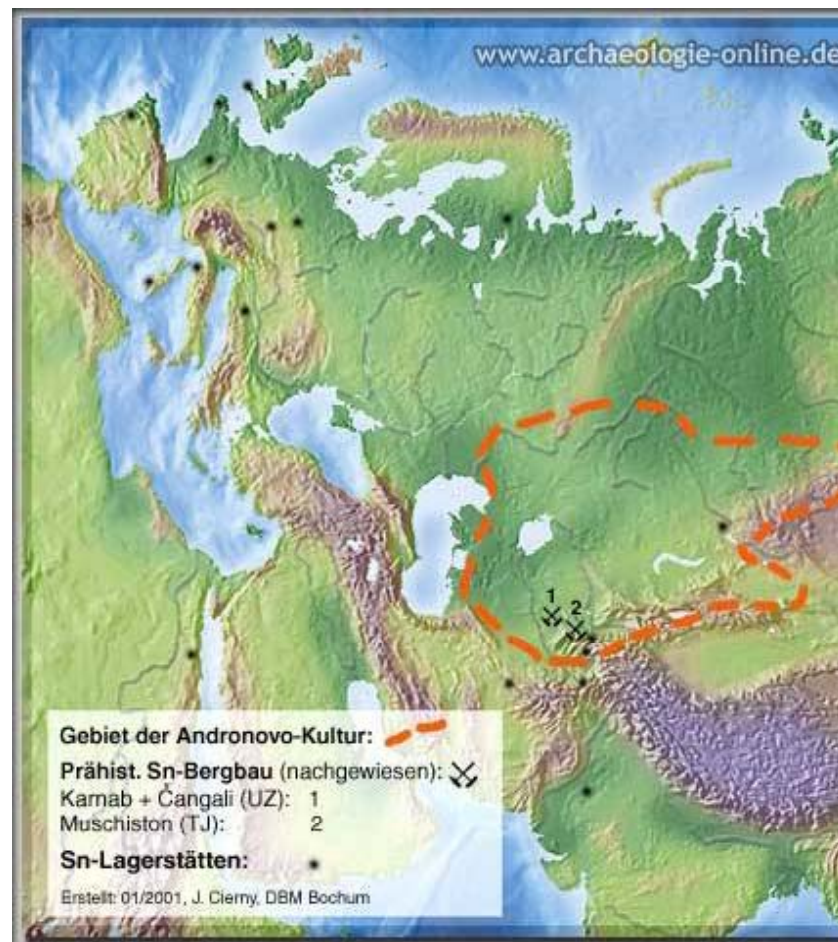
• Transzkaukázusi eredet:

- Padányi Viktor (1906-1963):
- az Etelközben vérszerződést kötő 7 törzsből 4 Kaukázuson túli, szabír-magyar eredetű volt, 3 pedig az onogurok kötelékéből kiszabadult ugor

• A magyar és sumér nyelvet közvetlenül rokonítók:*

- Bobula Ida (1900-1981)
- Badinyi Jós Ferenc (1909-2007)

* Badinyi Jós és Bobula Ida művei nem tekinthetők tudományos jellegűnek

A két válasz - dilemmák

finnugristák:

a magyar nép finnugor nyelvű és eredetű, de lovas-nomád népek elsodorták az erdőövezet és a ligetes sztyeppe érintkezésénél lévő szálláshelyéről és 430 év vándorlás során életmódjában, külső jellegében, kultúrájában eltörökösödött

ezt a régészet meggyőzően cáfolja, a nyelvészet pedig eléggé megalapozottan kétségbe vonja

a finn-uráliak olyan ritkán, elszórtan éltek, hogy nem volt közös ősi nyelv és ősnép, ami szétágazhatott volna finnekre, ugorokra és szamojédekre

a magyarságot kultúrantropológiai jegyei a török népek közé sorolják az a feltételezés is valóttan, hogy egy magas kultúrájú és számbeli fölényben lévő lovas-nomád nép átveszi a primitív erdőlakók nyelvét

(ez olyan, mintha az Amerikát gyarmatosító telepések átvették volna az indiánok nyelvét)

a törökös eredet hívei (legújabb magyarázat):

a magyar nép származásában és kultúrájában törökös jellegű, nyelve pedig a Volga és Altáj között i.e. 1800/1700-tól kialakult egységes andronovói kultúra mezopotámiai eredetű közlekedő nyelvéből származik

a finn-uráli nyelvrokonság annak lenyomata, hogy az így nevezett népek érintkeztek az andronovói kultúra északi peremével

a magyarban az a „finnugor” rész, amit a finn-uráli népek átvettek belőle

a finn-uráli nyelvekkel azonban nem a lovas-nomád életmód és a földművelés és állattenyésztés szókinccse, hanem a vadász-halász életmód szókinccse a közös - ez súlyos ellentmondás!

a fentiekből következően az andronovói térségben élő, főként török népek nyelve (köztük az ősi magyar) azonos, vagy hasonló kellett legyen; a nyelvtudománynak azonban ezt igazolnia kellene...

Konklúzió

- A finnugor ősnyelv és őshaza feltételezése megdőlt
- A csak a nyelvi hasonlóság alapján álló őstörténet-magyarázat, miközben azt más komponens (régészet, embertan, néprajz, zene) nem támasztja alá, nem kielégítő
- A finnugor nyelvi rokonság egy idejétmúlt nyelvelméleten, a genetikai nyelvcsaládokból történő szétágazáson alapszik
- A modern nyelvtudomány a nyelvek kialakulását más elvekkel magyarázza: areális kiegyenlítődés (Trubeckoj), szomszédos nyelvek egymásra hatása (neolitikus kontinuitás, Alinei), közlekedő nyelv (lingua franca), felülrétegződés, ismétlődő konvergens ráhatások, pidginizáció, kreolizáció (Götz)*
- Ugyanakkor az újabb magyarázatban is vannak olyan zavaró ellentmondások, amik feloldása még várat magára.

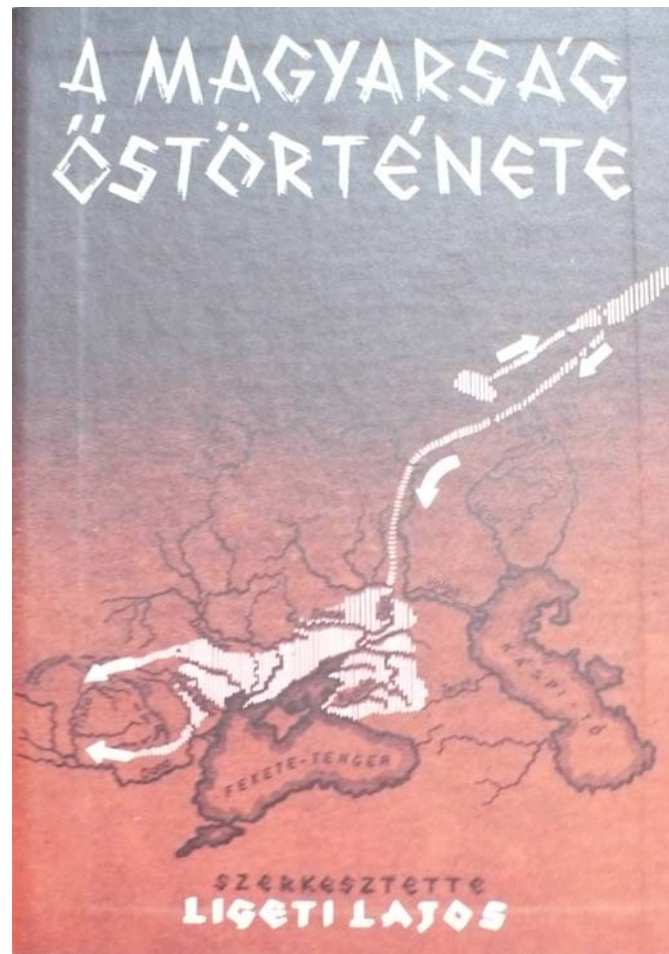
*Ezekkel a kérdésekkel a magyar nyelvről szóló összeállításokban fogok foglalkozni.

Fontosabb forrásművek

- Götz László: Keleten kél a nap I-II. Püski, 1994.
- Kiszely István: A magyarság őstörténete I-II. Püski, 1996
- László Gyula: Múltunkról utódainknak I-II. Püski, 1999.
- Ligeti Lajos szerk.: A magyarság őstörténete. Pázmány Péter Tudományegyetem és Franklin Társulat, 1943. (Reprint: Akadémiai, 1986)
- Padányi Viktor: Dentu-Magyararia. Püski, 2000.

Egyéb irodalom:

- Bakay Kornél: Magyarnak lenni: büszke gyönyörűség! Kráter, 2004.
- Bárczi Géza: Magyar szófejtő szótár. Trezor, 1991.
- Kenesei István (szerk.): A nyelv és a nyelvek. Corvina 2000.
- Képes Krónika. Osiris, 2004.
- Kiss Károly: Az itatóspapírtól a leánynyelvekig. web, 2008.
- Kniezsa István: Nyelvészet és őstörténet (Ligeti Lajos szerk. 1943/1986)

A sorozat tervezett részei:

Látóhegyi Kilátó 35. szám
Bp. 2009. nov. 30.
Szerkeszti Kiss Károly

A finnugor elmélet

Onogurok

Hunok, türkök, avarok

Kik voltak a szabirok?

Mitől vagyunk magyarok? - a kaukázusi szál

Nyelvünk:

- A képi gyökökön alapuló magyar ősnyelv
- Az andronovói lingua franca
- Sumér kulturális és nyelvi hatás